Rok I. Żydowska Gazeta Robotnicza. Organ partyi socyalno-demokratycznej. Nr. 5.

די אדרעסע פון דער רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Jüdische Arbeiter Zeitung
Kraków,
Sławkowska 29.
טעלעפאן נומער 624
איינצעלנע נומערן 8 העל.

יודישע ארבייטער=צייטונג

ארגאן פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי.
ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז:
יעהרליך: 4. קראנען.
האלביעהרליך: 2. קראנען.
פיערטעליעהרליך: 1. קראנע.
פרייז פון אנאנסען:
פיר יעדער שורה פעטיט אדער איהר פלאטץ 10 העללער.

Kraków, 5 Mai 1905. נומר 5. קראקוי, 5 מאי, 1905.

דער 1־טער מאי 1905.

דער היינטינער יום־טוב פון ערשטען מאי איז אויסגעפאלען גוט אין אלע הינזיכטען. דאס וועטער איז געווען א וואהרע זומערדינע, וואס איז אין די לעצטע פאאר וואכען געווען איין אנגענעהמע איבערראשונג; דער יום־טוב איז אויסגעקומען אין מיטען וואך, די ארבייטער, וואס האבען אלזא גענומען אנטהייל אין דער פערזאמלונג און אין פאכאד — און זייער צאהל איז געזוען א ריעזינע — האבען טאקע ניט געארבייט צוליעב דעם יום־טוב. ווען דער ערשטער מאי וואלט אויסגעקומען אין א זונטאג צ. ב. וואלט געקענט זיין מעהר מענשען, אבער עס וואלט שווער געווען צו וויסען, צו זענען זיי אלע געגאסען...

אבער ניט קוקענדיג אויף דעם אלעם איז דער זינן פון אלע פייערענדע געווען ניט דא, וואו אלעם איז ערלויבט, וואו מען ווייסט גענוי ווי אזוי יעדער איינציגער מאמענט פון דעם פייערטאג וועט אריבער, — נור אין רוסיש־פוילען, אין ווארשוי, לאדז, טשענסטאכאוו און ז. וו. שטעהענדיג דא אויף דער פערזאמלונג האט יעדער איינציגער אונווילענדיג געקלערט: ווער ווייס וואס דארט טהוט זיך יעצט; מיר שטעהען דא רוהיג און הערען אויס דעם רעדנער און דארט פיעלייכט הערט מען איצט דאס גערויש פון שיסען פון קאראבינען; דא שטעהען מיר רוהיג אויף דער פערזאמלונג און דארט, פיעלייכט גאר ניט ווייט פון דאנען, פאהרען די ווילדע זשאלדאקען פיעלייכט ארויף מיט די פערד אויף פרויען און קינדער. עס איז אלזא קיין וואונדער ניט, אז אויך די רעדנער זענען גלייך אראב פון די געוועהנליכע יום־טוב'דינע טעמאטען אויף דעם וואס טהוט זיך איצט אין רוסלאנד און אז דאס פובליקום האט די טהייל רעדען אויסגעהערט מיט גרויס כונה און התפעלות. יעצט וועלען מיר אין קורצען דערצעהלען ווי אזוי דער יום־טוב איז אריבער אין די איינצעלנע שטעדט.

די מאי פייערליכקייט אין קראקוי".

די פערזאמלונג האט זיך אנגעפאנגען פונקט 10 אוהר אין דער פריה. די אויעזדושאלניע איז שוין געווען פול מיט ארבייטער. ווייל עס זענען געווען א וואכענדיגער טאג זענען כמעט גאר ניט געווען קיין נייגעריגע. די בימה איז געווען בעפוצט מיט בלומען, רויטע טאבליצעס אויף וועלכע עס זענען געווען אויסגעשריבען די פאדערונגען פון די ארבייטער, און די ביוסטען פון מארקס און לאסאל. דער ארבייטער כאר האט אבגעזונגען די "אינטערנאציאנאלע", נאכהער האט גענ. ענגליש געעפענט די פערזאמלונג. צום פארזיטצענדען איז אויסגעוועהלט געווארען גענ. מישאלעק, און גענ. קלעמענשעוויטש און פעללער פאר סעקרעטערע, נאכהער האט דער כאר אבגעזונגען די "ווארשאוויאנקע פון 1905־טען יאהר".

צום ערשטען פונקט פון טאגעס ארדנונג: "דער אכט שטונדיגער ארבייטס טאג" האט גערעדט גענ. טאדעאוש באבראווסקי, וועלכער האט פארגעלייגט די אלגעמיינע רעזאלוציעס.

צום צווייטען פונקט פון טאגעס ארדנונג: "די אינטערנאציאנאלע סאלידאריטעט פון דעם פראלעטאריאט" האט גערעדט גענ. דאשינסקי. מיט איין אונגעהייערע שפאנונג האט מען אויסגעהערט זיין וואונדערליך שעהנע און הייסע רעדע. ער האט געשילדערט די וויכטינקייט פון די פאסירונגען, וואס שפיעלען זיך פאר אין דער "גרויסער תפיסה, וואס רופט זיך די רוסישע מלוכה" ניט נור פאר רוסלאנד מיט די פעלקער, וואס זיטצען אין דער תפיסה, נור זאנאר פאר גאנץ איירופא און פאר אלעם פאר אונז אין גאליציען. עס וועט אומפאלען דער צאראט און מיט איהם אלע קליינע צארען. דעריבער מוזען מיר מיט דעם לעצטען גראשען אונטערשטיטצען דעם קאמפף, וועלכער גיט שוין ארוים פרוכט.

די רעדע פון גענ. דאשינסקי האט געמאכט איין אונגעהייערן רושם; מען האט געזעהען אלטע לייט, וואס האבען געוויינט פון ריהרונג. נאכהער האט ער פארגעלייגט די צווייטע רעזאלוציע, וועלכע דריקט אויס די סימפאטיע אונזערע קעמפפענדע ברידער אין רוסיש־פוילען. נאך דער פערזאמלונג איז געווען א ריעזיגער פאכאד, וועלכער איז געגאנגען דורך די גאסען: ראיסקא, קארמעליצקא, די פלאנטען, שטשעפאנסקי־פלאטץ, איבער'ן רינג און מאריאצקי פלאצ'ן אויפ'ן מאלי רינעק. פאר דעם הויז, וואו עס געפינט זיך דער פערבאנד פון די ארבייטער פעראיינען, וואו פון די פענסטער האט געפלאטערט א רויטע פאהן, האט גענ. דאשינסקי ווידער געהאלטען א פייערדיגע רעדע, נאכהער איז זיך דער עולם צוגאנגען. אין פאכאד האבען גענומען אנטהייל 15 טויזענד מאנן. נאך מיטאג איז געווען א פאלקס־פעסט אין קראקוי'ער פארק, ביז שפעט אין דער נאכט האבען די גענאסען און גענאסינען זיך זעהר גוט געווילט.

די פערזאמלונג אין "פאסטעמפ".

פון גרויסע וואלקענס געהט א קליינער רעגען—דאס גלייך ווערטעל איז אונז ניט ווילענדיג געקומען אויפ'ן זינן, צוקוקענדיג זיך צו דעם, וואס האט זיך געכטען געטהון אויף דער פערזאמלונג אין "פאסטעמפ". שוין מיט וואכען לאנג צוריק האבען מיר געהערט, אז אבי א טאג וועט אויפקומען א נייע יודישע פארטיי. די פיהרער זענען ארומגעלאפען און ארומגעפאהרען צורודערט, ווי פערסמ'טע מייז. זיי האבען ענטוויקעלט זייער גאנצע דיפלאמאטישע קונסט (וועלכע זיי האבען וואהרשיינליך אויסגעלערענט ביי די ציוניסטען, בעקעמפפענדיג זיי "אזוי שטארק") כדי רעדען עטוואס אנדערש אויף פערשיעדענע פארטיי זיטצונגען און ווידער עטוואס אנדערש אויף איינענע פערטרויאונגס־פערזאמלונג, כדי צו רעדען איינס און טהון עטוואס אנדערש. אם ענדע האט דאס אלעם געזאלט אויסזעטצען דעם ערשטען מאי. די הכנות זענען געווען אונגעהייערע: זיי האבען ארויסגעגעבען מיט א טאג פריהער א "ויסענשאפטליכע" בראשור פון ה. היינריך גראסמאנן, וועלכער איז גוט בעוואוסט אונזערע גענאסען דערפון, וואס ער האט ניט לאנג געטוישט דריי מאל זיין מיינונג אין פערלויף פון צוויי טעג, כדי אין עטליכע טעג ארום זי ווידער צו טוישען; מען האט פערנאנדערגעטהיילט אנ'אויפרוף אין פויליש און אין יודיש (נאטירליך איז דער יודישער איבערזעטצט פון פוילישען, עס איז א יודישע פארטיי...); מען האט פערנאנדערגעטהיילט הערצ־ און אויער־ רייסענדע ליעדער, וועלכע מען האט געמוזט אין דער געשווינד פאבריצירען און פאר אלעם האט מען אניטירט. און וואס איז געווען דער רעזולטאט? פון אכט אוהר, ווען די פערזאמלונג האט זיך געזאלט אנהויבען, ביז 9 אוהר האט מען געמוזט ווארטען אויף גענאסען, מען זאל קענען ווי עס איז אנהויבען די פערזאמלונג. פאר ניין זענען שוין אויפ'ן הויף געווען געזאמעלט פון 120 ביז 140 מאנן. פון די "טויזענד ארגאניזירטע יודישע ארבייטער" זענען געקומען קוים הונדערט (די איבריגע זענען געווען אקאדעמיקער און סטודענטען) און פון די הונדערט זענען 47 ארבייטער (קיין איין אינטעליגענט!) ארויסגעטרעטען נעגען די, וואס זענען געקומען צו די ארבייטער גלייך מיט דעם ציעל, כדי אבצורייסען זיי פון דעם פוילישען פראלעטאריאט, מיט וועלכען זיי קעמפפען שוין צעהנדלינער יאהרען צוזאמען. פאר די הערען פון דער "נייער פארטיי" איז דאס דעריבער געווען א ניט קיין קליינע איבערראשונג, ווען אונזערע גענאסען האבען ניט געוואלט צולאזען, אז פערזאנען, וועלכע זענען נאר וואס ארויסגעטרעטען פון דער פארטיי זאלען זיין פארזיטצענדע אויף א פארטיי־פערזאמלונג. אונזער קאנדידאט אויף א פארזיצענדען, גענ. מישעל האט בעקומען 47 שטימען, הערר דוטקי, וועלכער איז כחומר ביד היוצר אין די [illegible] פון א פאר אקאדעמיקער האט בעקומען מיט דער הילף פון אלע סטו[illegible] און אקאדעמיקער 74 שטימען. נאכהער

מאַכט איהם מיט בלאָטע צו-גלייך, אמאָל ווידער רעדט ער מיט איהם אזוי ווייך, אז מען קען איהם צולענען צו א געשוויר; אמאָל שרייט ער אויף איהם אז מען הערט אין צווייטען הויף און אמאָל שושקעט ער איהם אויף'ן אויער און סוד'עט זיך מיט איהם. דאָס אַלעס פערפינסטערט נור דעם קלאַסען בעוואוסט זיין פון דעם „משרת", וועלכער האַלט זיך דעריבער פאַר עטוואָס העכער און בעסער ווי דער בעל מלאָכה, ווי א שניידער־יונג וכדומה.

דאָס איז איינס. דערביי איז דער מסחור נאָך צוטרעטליך פאַר אלע, און ספעציעל פאַר געוועזענע האַנדעלס־געהילפע. די פאַנטאַזיע פון דעם אָרימען משרת שוועבט אַפּטמאָהל דעריבער זעהר הויך און ווייט, אין דער צייט ווען ער וועט זיין אליין א פרינציפּאל און וועט אליין האָבען משרתים, וועלכע וועלען פאַר איהם האבען דרך ארץ ווי ער היינט פאַר זיין פרינציפּאל. עס קומט איהם אַלעס אויס גאַנץ נאַטירליך. דערביי איז איהם נאָך שווער צו פערשטעהען דעם פּראָצעס פון זיין אויסבויטונג, וועלכער איז א סך פערוויקעלטער ווי ביי געוועהנליכע אַרבייטער. אַזויער נאָך קוקט דער העכסטער משרת אויפ'ן בעל הבית און דאָס רעשט משרתים אויף דעם העכסטען און— שטעהען ווייט פון דער אַרבייטער בעוועגונג.

אויסער דעם רעקרוטירט זיך דער האַנדעלסגעהילפע פון דער זאָ גענאַנטער בית־מדרש אינטעלינענץ, וועלכע האָט פון קינדוויַיז אויף א פאַרדרייטען קאָפּף מיט דער גמרא, וועלכע שטעהט דעריבער אויף עטליכע שטאָפּעל העכער אין יודישען געזעלשאַפטליכען לעבען פון די אַרבייטער.

ווען מיר וועלען אַלזאָ קאָנסטאַטירען, אַז דער ציוניזמוס האָט אַם מעהרסטען אנהענגער צווישען די יודישע קליינבירגער און די „פועלי ציון" — צווישען די האַנדעלס־געהילפע וועט עס אונז פיעל ערקלעהרען און פאַר אַלעס דאָס, אַז די ציוניסטען געניסען נור פון דער פערבלענדעניש, פון דער פינסטערקייט. וואָס הערשט נאָך אין די קעפּף פון פיעל האַנדעלס־געהילפע. מיר קאָנסטאַטירען אלזאָ אַז — רעדענדיג מיט ה. בינענשטאָק'ס ווערטער—„אונזערע ציוניסטען אַרבייטער זענען טהיילוויַיז געוועזענע (ארויסגעוואָרפענע פון דער פאַרטיי) סאָציאַל־דעמאָקראַטען, טהיילוויַיז האַנדעלאַנגעשטעלטע, צווישען וועלכע די סאָציאַליסטישע אַגיטאַציע איז נאָך אָפּטמאָל זעהר פערשוועהרט".

וואָס ווילען זיי? אויף דער פראַגע איז שוין ניט אזוי לייכט צו ענטפערן. מען קען וויסען ווער אימיצער איז, זאָגאַר נענען זיין ווילען, אָבער עס איז שווער צו וויסען וואָס איינער וויל, ווען ער האַלט עס בסוד. און אַזוי טהוען ביז איצט די גאַליציאַנער „פועלי ציון". „זיי האבען נאָך קיין פּראָגראַם ניט" — זאָגען זיי צו ה. בינענשטאָק. אן אייראָפּעאר וואָלט עס זאָגאַר ניט קענען בעגרייפען. סטייטש, א פאַרטיי מיט „פעראיינען", מיט א „פרעסע" זאָל קענען עקזיסטירען און „אַרבייטען" אָהן א פּראָגראַם. דאָרט, אין אייראָפּא קען העכסטענס א קאַסינאָ, א קלוב עקזיסטירען אָהן א פּראָגראַם. נאָר מיר מוזען זיי אַליין פאַרענטפערן: א פּראָגראַם האָבען זיי יאָ נור ניט צו קריטיקירען. און וויַיל קיין סודות זיינען אויף דער וועלט ניטאָ, איז דער פּראָגראַם פון די „פועלי ציון", ווי די לעזער וועלען וויַיטער זעהען, שוין אויך קיין סוד ניט. ווי נעוואָהר צו ווערען, וואָס די פועלי ציון ווילען, האָבען מיר דערוויַילע מיטלען: מיר האָבען פאַר זיך א שמירעל (לויט דעם סטיל פון „יודישען אַרבייטער") פון די לעמבערגער „פועלי ציון"; מיר וועלען געוואָהר ווערען וואָס זיי טהוען (מיר האַלטען זיי ניט פאַר משוגעים, זיי זאָלען טהון דאָס, וואָס זיי ווילען ניט) און אם ענדע מיר וועלען געוואָר ווערען, מיט וועמען זיי לעבען (לויט דעם אַלטען גלייכוואָרטיל: זאָג מיר, מיט וועמען דו לעבסט, וועל איך דיר זאָגען וואָס דו ביזט).

לאָמיר אָנהויבען פון מיטען: וואָס טהוען זיי? און דאָ האָט פאַר אונז אַן אונגעהייערע ווערטה, וואָס א ציוניסט אַליין זאָגט וועגען דעם. „אויף וואָס האַלט זיך די בעוועגונג פון די „פועלי ציון"? — פרעגט ה. בינענשטאָק און ענטפערט: „אויף זינגען ציוניסטישע אַרבייטער ליעדער און אויף דעם שטרעבען צו שפּרענגען סאָציאַליסטישע אסיפות (פערזאַמלונגען)... אזוי זענען דאָס די „פועלי ציון" פאַר אונז נאָר א רעקלאַמע און א רעקלאַמעפּאַרטיי ווילען מיר ניט" (דער אונטערשטריך איז אונזער). דער הוראת בעל דין אָדער ווי מען רופט עס אויף אידיש דאָס אויסזאָגען פון חדר האָט פאַר אונז אַן אונגעהייערע ווערט. דאָס וואָס מיר האָבען געזאָגט און אונטערשטיצט מיט פאַקטען אויף פערזאַמלונגען און אין דער פּאַרטייפּרעסע, האָט איצט מודה געווען א ציוניסט, איינער פון די וואָס האָבען — ווי מיר ווערען געוואָהר פון דעם „צענטראַל אָרגאַן" פון די „פועלי ציון" — די „פּאַרטיי" פערליינט. און מיר וואונדערן זיך ניט, אַז דער „יודישער אַרבייטער" איז דעריבער מלא רציחה אויף ה. בינענשטאָק, כאָטש ער קען מיט קיין איין וואָרט ניט אָבלייקענען דעם פּאַקט, אַז דאָס איז ביז איצט געווען זייער הויפּט טהעטיגקייט. זיין נחמה געפינט ער אָבער אין דעם ערקלעהרען אַז ניט נור די „פועלי ציון" אין גאַליציען זענען אין א קאַריקאַטור, נור זאָגאַר די גאַנצע היגע ציוניסטישע פּאַרטיי איז א קאַריקאַטור און פערגלייך מיט די ציוניסטען אין רוסלאַנד. מיר זענען דערמיט גאַנץ איינפערשטאַנען. עס איז גענוג איבערלעזען איין פּאַקט, אַז און לעמבערג, אין דער גרעסטער אידישער קהלה אין גאַליציען, וואו עס געהען אַרויס אלע ציוניסטישע „צענטראַל־אָרגאַנען" האָבען די ציוניסטען אין א משך פון א יאָהר ניט צונויפגעקליבען קיין 200 שקלים, מיר זאָלען גלייך וויסען וואָס צו טראַכטען איבער דער מאַכט פון די ציוניסטען אין גאַליציען. נור די ציוניסטען געהען אונז דאָ ניט אָן. די „פועלי ציון" אַלזאָ זענען אין גאַליציען א קאַריקאַטור אין פערגלייך מיט רוסלאַנד. אין וואָס בעשטעהט די טהעטיגקייט פון די „פועלי ציון" אין רוסלאַנד, זאָגט בינענשטאָק ניט. אונזערע לעזער וויסען פון פאָריגען נומער, וואָס פאַר א שענדליכע ראָליע די „פועלי ציון" האָבען געשפּיעלט אין דער צייט פון סטרייק אין רוסלאַנד. אנשטאַט נעהמען אַנ'אַנטהייל אין דער ריעזיגער בעוועגונג, אין דעם קאַמפּף אויף לעבען און טויט, וואָס דער פּראָלעטאַריאַט פון אלע נאַציאָנען האָט געפיהרט מיט דער רוסי־

פערשפּרייט זיך, פערבלענדעט נישט און פערווינדעט נישט, דאָך מיט א צוגעוואָגטער פרידליכקייט אונד מיט אַ אונגעהייערע קראַפט דרינגט זי, דורך און דורך׳ בערוהיגט און פערהיילט די ווינדען און ניעט לעבען.

פיליכט דער שמערץ האָט פערדייעט אַלעס וואָס איז מענשליכעס, וואָס איז שוואך האָט ער אויסגעברענט אויף אייביג, וויַיל נישט מענשליכע ליעבע און נישט מענשליכע ואַנפּטיגקייט פליסט צוזאַמען פון די אונשטערבליכע, ליעבענדע צוויי אויגען, זיי זענען פערבליבען אין מיר און נישט דער נעבעל דער עוויגקייט, נישט די צרות מיינע קענען נישט די מאכט פון מיינע אויגען אָפּשוואכען.

הינטער דעם בליק הערט זיך א שטיממע און יעדער אונשטערבליכער קלאַנג פערזינקט זיך טיעף אין מיין זעעלע און דורכדרינגט זי אין גאַנצען או דער קלאַנג איז אזוי ליעבליך, פריילך און גיט מיר אַנאויפהערליכע קראַפּט צו טהעטיגקייט און נאָר נישט איז מיין פערצווייפלונג. נאָר נישט זענען מיינע ליידען נענען דעם גרויסען שטילען געשטאַלט.

ענדליך איז די ערשיינונג פערשווינדען און איך בין געבליבען פריי, אָבער עס הערט זיך א הייליגע שטימע און מיט איהר זויבערען קלאַנג בערוישט זי מיך און שטורמט אין מיין ברוסט און די ליעבנדע שטיממע שיקט מיר גריסען — פאַר מיינע אינענדליכע ליידען די רייגע, נישט פון שמיצינע ערנידרינונג בעפלעקט — און הייסט מיך פערגעסען, אז איך האָב שמערצען;

דאָרט וואו עס הערשט גערעכטיגקייט, וואו עס עקזיסטירט אלע מענשליכע רעכטע, לעבען אויך מאַססען אונגליקליך, עס איז ביי זיי גערויבט אַלעס וואָס עס איז מענשליכעס, צושטערט וייער אידעאַל, געגנב'ט די אוצרות פון זייער אייגען בלוט און שוויס, אָבער פאַר דעם האָבען זיי גרויסע צרות, דאָרט פליסט אונשולדיגעס בלוט שטראָהמענוויַיז און עס רינט טרעהרען, בלוטיגע טרעהרען פון יתומים, די הייליגע קרעכצען, וועלכע עס הערען זיך, די קרעכצען פון רייגע קרבנות גיסען זיך צונויף אין א אַלגעמיינען מעכטיגען אקאָרד און זיי רופען אום פערטהיידיגונג, אום טויט אָדער בעפרייאונג אונד פון די אויפרייסענדע סימפּאַניע פון טויזענדע הערצליידענדע און פוי הערצליכע בענעהרונג, פליסט צוזאַממען אויף מיר אַשטורעם פון אונשטערבליכע ליעבע צו די מאַרטירענדע, צו די גוסס'ענדיגע מאַסען און מיין זעעלע קעהרט זיך צו זייערע פים און ליינט אַוועק דאָס גאַנצע לעבען.

דאָס געליעבטע געשטאַלט האָט איבערגעלאָזט דעם בליק אין מיר און אין די ליעבענסווירדיגע, אונשטערבליכע אויגען האָט ערבליצט טרעהרען און נאָך די שטראַהלען פון די פערגאָסענע טרעהרען צוגיסט זיך אויף מיין זעעלע א אונערמעסליכע ברכה; אך! ווי ליעב איך און גלויב, ווי איך ליעב קרעפטיג און איך פיהל, אַז איך בין אַ אונשטערבליכער שאַפענדער גייסט.

און איך זעה דאָס ליעבענדע געשטאַלט און די קלינגענדע שטיממע פון בעגייסטערונג הער איך ווידער, דער קלאַנג איז אזוי ליעבליך, פריילך און גיט מיר אַנ'אויפהערליכע קראַפּט צו טהעטיגקייט און פערשווינדען זענען די ליידען מיינע פערשווינדען איז די פערצווייפלונג און די אונענדליכע ליעבע טראַגט זיך איבער אין איין מאַרטערלאַנד, די וועלט פערציהט זיך מיט א נעבעל, און דער בענקענדיגער בליק צעפליסטט אין א הייליגע, שטילע געליעבטע איינבילדונג פון איין גייסט.

קראַקוי — מ. פּראַקאָפּ.

האט רעפערירט הערר בלום אין יודיש וועגען דעם אכט שטונדיגען ארבייטס־טאג. וואס האבען די פאקטען פון מולברין און ז. וו. וועלכע ער האט ארויס־געלייענט פון בראשור, וועלכע איז איבערזעצט אין אלע שפראך, אין זיך ספעציעל יודישעס האב ניט איך און ניט וואהרשיינליך קיינער פון די אנוועזענדע ניט געקענט פערשטעהען. נאכהער האט גערעדט גענ. ראזע און הערר בראסס, וועלכער האט שטארק בעדויערט, וואס „פינסטערע ארבייטער" האבען פערשטערט דעם יום־טוב פון ערשטען מאי, שטעלענדיג איין אנדערן קאנדידאט אויף א פארזיטצענדען. ניין, הערר בראסס! מיר פערשטעהען אייער פערדרוס, אבער ליינט ארויף די האנד אויפ'ן הארץ און פרעגט זיך, ווער איז אין דעם שולדיג. ווער עס האט הדשים לאנג געפיהרט אזא צוויי סניס'דיגע פאליטיק, דעם דארף ניט פערדריסען, אז מען האט אויך איהם צוגעגרייט א קליינע איבערראשונג. דער יום־טוב איז ווירקליך געוועזען א פערשטערטער, אבער ניט דורך אונז, ווייל מיר האבען געמוזט פראטעסטירען נעגען דעם, פרעמדע מענשען זאלען זיין פארזיטצענדע דעם 1־טען מאי אויף פארטיי־פערזאמלונגען, — נור דורך אייך, ווייל איהר האט אויסגעקליבען דעם 1־טען מאי, דעם טאג פון סאלידאריטעט און שלום, דעם טאג, ווען אלע קלייניגקייטען פערשווינדען, צו מאכען א שפאלטונג אין די רייהען פון דעם יודישען פראלעטאריאט.

די מאי־פערזאמלונג אין לעמבערג.

דער סטרייק איז געוועזען אנ'אלגעמיינער, די גאנצע שטאדט האט גע־האט א יום־טוב'דיגען אויסזעהען. קיין איין צייטונג איז ניט ארויס אויסער דער „גאזעטא לוואווסקא". די פערזאמלונג איז אבגעהאלטען געווארען אויף דעם גאסיעווסקי פלאץ, וועלכער איז אנגעפילט געווארען מיט ארבייטער פון אלע פאכען. עס זענען געוועזען אויך זעהר פיעל יודישע ארבייטער, האטש אויך דארט האבען די סעפאראטיסטען אין אנ'אויפרוף זיי גערופען צו מאכען שבת פאר זיך, ניט קוקענדיג אויף דעם, וואס די רוטהענישע ארבייטער, וועלכע עס איז דא אין לעמבערג אהן א פערנלייך מעהר פאר יודישע, מאכען קיין בעזונדער פערזאמלונג ניט. געעפענט האט די פערזאמלונג גענ. הודעץ, וועלכער האט אויסגעדריקט א סימפאטיע די חברים, וואס קעמפפען אין רוסיש־פוילען מיט דעם צאראט. ווען גענ. הודעץ האט ארויסגעזאגט די ווערטער: עהרע זיי — האכען אלע אבגעדעקט די קעפ. עס איז געוועזען א פייערליכע און ביז טיעף רירענדיגע מאניפעסטאציאן.

אין פרעזידיום האט מען אויסגעוועהלט: אלס פארזיטצענדע: גענ. ליסיעוויטש, וואזשניאק און סאלאמאנדער; אלס סעקרעטער: גענ. וויראסטעק און הויזנער. רעפערירט האבען: גענ. נאכער איבער די שוטץ־געזעטצגעבונג און איבער דעם 8־שטונדיגען ארבייטער טאג; גענ. וויראסטעק איבער דעם אלגעמיינעם וואהלרעכט; גענ. האנקעוויטש אין רוטהעניש איבער די אינטער נאציאנאלע סאלידאריטעט פון פראלעטאריאט. אלע רעדנער האבען גערעדט קורץ און שארף. גענ. האנקעוויטש האט ארומגערעדט די געשעהנישען אין רוסיש־פוילען. דער קאמיסער האט איהם פיעל מאל איבערגעריסען און האט גענעסט־אשעט, אז ער וועט אויפלעזען די פערזאמלונג. נאכהער האט מען בעשלאסען די אלגעמיינע רעזאלוציעס.

נאך דער פערזאמלונג איז געוועזען א דעמאנסטראציאנספאכאד, אין וועלכען עס האבען גענומען אנטהייל ביז 20 טויזענד מאן. מען האט פער־נאנדערגעוויקעלט צוויי פעהנער: איינע א רויטע און די צווייטע א שווארצע צום אנדענקען פון די געטוידטע ברידער. נאך מיטאג איז געוועזען א פעסטין.

די בלוטיגע מאי פייערונג אין רוסיש פוילען!

אין גאנץ רוסיש פוילען זענען די הכנות צום יום־טוב פון ערשטען מאי געוועזען אונגעהייערע. מען האט פערשאטען די פאבריקען מיט אויפרופען. יע־דער איינציגער האט דעריבער געוואוסט, אז דעם יאהר וועט דער מאי־יום־טוב אויספאלען אונגעוועהנליך. פון דער צווייטער זייט ווידער האט די פא־ליציי געמאכט אונגעוועהנליכע פארברייטונג. עס זענען דא ידיעות, חאטש זעהר קארגע, ווי אזוי דער יום־טוב איז פערביי אין ווארשא, לאדז און טשענסטאכאוו. די ידיעות זענען גרוילִיכע: **ארבייטער בלוט האט זיך געגאסען ווי וואסער, אין ווארשא אליין זענען געטוידעט און שווער פערוואונדעט 180 ארבייטער.** אין טשענסטאכאוו איז נאך פאר דעם ערשטען מאי געקומען צו א צוזאמענשטאס צווישען די ארבייטער און זעלנער, אין לאדז דאס זעלבע. דער סטרייק איז איבעראל אנ'אלגעמיינער. קיין נעניע ידיעות זענען נאך ניטא, איין פאקט נור איז שוין זיכער, אז אויף דער מארשאלקאווסקא גאס האט מען געווארפען א באמבע אויף א פאטרול קאזאקען, פון וועלכע דריי קאזאקען מיט די פערד און איין פאליציאנט זיינען געטוידט געווארען.

די „פועלי ציון".

(פארטזעצונג).

איינער פון אזעלכע עלעמענטען, וואו די סאציאליסטישע אגיטאציע טרעפט אויף שטערענישען און פיעל מניעות, זענען, איבערהויפט אויף דער פראווינץ, די האנדעלסגעהילפע. צוליעב פיעל אורזאכען. פאר אלעם דער־פאר, ווייל אין גרעסטען טהייל לעבט ער מיט'ן פרינציפאל זעהר נאהנט. א משרת, דער נאמען אליין דייטעט שוין, אז מען פאדערט פון איהם פאר אלעם טרייהייט. ספעציעל אין מאנכע יודישע געשעפטען איז דער האנדעלס־געהילפע אן אנפערטרויטע פערזאן, וואס וויים א סך סודות און ז. וו. ער ארבייט מיט די הענד און מיט'ן קאפף מיט'ן גאנצען קערפער; איהם ברעכט דער קאפף, ווען דער שעף האט ניט צו צאהלען א וועקסעל, ער נעהמט זיך צום הארצען, ווען עס קומט א פראטעסט פון א קונה, בפ"ט אויב ער האט איהם נאך געגעבען קרעדיט. דאס בענעהען זיך מיט איהם פון דעם פרינציפאל איז אויך פערשיעדען: אמאהל טרעט ער איהם מיט די פיס.

פעליעטאן.

סססס

פראגמענט

(פון פוילישען).

מיין ליכט איז אויסגעלאשען געווארען און איך בלאנקע ארום אין דער פינסטערניש.

איך וויים נישט ווי איך געה, ווייל קיין איין שטראהל בעוויזט זיך נישט מיט הילף; קיין ריכטונג האב איך נישט, קיין וועג זעה איך נישט. שווארטץ און טויב, קראפטלאז און מורא'דיג, צייטענווייז רופט מיך בלויס אן אבשייליכע שטימע, וואס מיט אשוידער ציטער איך אויף, איך פיהל, אז איך לעב, דאמאלס ווערט דער ברייטער רוים העל אונד עס שטארבט אין מיר לאנגזאם אפ יעדעס אבר בעזונדער.

אין די גרויע, טויבע לאנדשאפט, שטעט אויף א שוידערליכעס געשטאלט פון פערצווייפלונג און מיין בליק איז ווי איינגעווארצעלט און צוגעשמידט מיט א קייט פון האס און איך פיהל, אז דאס געשטאלט טייטעט מיך און מיין בליק קען איך נישט אפרייסען. מיט אגרויעס טוך בעדעקט, מיט אגרוי טויט פנים מיט א איראנישען שמייכעל אויף די ליפען, מיט א שוידערליכע האנד רעקט עס אויף די פארהאנג און עס ווייזט מיר די שעהנסטע בילדער פון מיין לעבען, רייצענדיג זיך און לוסטיג מאכענדיג זיך איבער מיר: אך! פון דעם געשטאלט פלאצט מיין הערץ, עס ווינקט צו מיר מיט א פערפלוכטעס געלעכטער מיינע טייערסטע הייליגסטע מאמענטען, עס בעשמוצט און צערייסט מיט א שוידערליכע איראניע די פעדים פון מיינע הייליגע זכרונות, איין וויסטקייט בעדעקט מיך אין א פייכט־ליכע, נייסטיגע עלענד פיהל איך און איך ווארף מיך פון שמערץ און מיט רעשט ביסעל כחות ווענד איך מיך צום געשטאלט אונד בעט אויף די קניע, איך פערוואנדעל מיך אין שטויב פאר איהם אום עס זאל מיין ליעבע, הייליגע פערגאנגענהייט מיט א ברודיגען און שוידערליכען אטהעם נישט בעשמוצען, אבער אומזינסט דאס בעטען און קניען! דער אייר פון דעם טרופ, דער שעהדליכע־אדער גרייכט די געטליכע, ביז יעצט אונפערלעטצטע אוצרות.

אופסניי בעהערשט מיך די אונבעגרענעצטע פינסטערניש. פון אלע זייטען, קיין איין שטראהל בעוויזט זיך נישט מיט הילף, אבער יעצט איז מיר ביטערער, ווייל אין די פינסטערנישען לעב איך, און שטראהמען צרות בעניעסען מיך און זעטיגען מיינע כחות, איך גוסס'ע, אבער ענדיגען [illegible] איך נישט, איך פערלאנג דעם טוידט! רוהען, פערשווינדען; חאטש אויף אייביג אין גאנצען!

— —

וואס איז דאס! וועמענס שטימע האט איבערגעריסען די פינסטערע טויט־שטילקייט? ווער רופט מיך? ווער וויל, איך זאל לעבען?

— —

דארט פון הינטער די נעבעל דער עווינקייט בעוויזט זיך א שטיל געשטאלט, נישט קיין פינקעלדיגע שיין, נישט קיין צייכען פון ערדישע מאכט — שטיל און הייליג אין די נישט נעשטערטע שטילקייט און די העלקייט, וועלכע

נאך, וואס איז אזוי וויכטיג, אדער ריכטיגער, וועלכע איז די וויכטיגסטע, ווי צורייסען די פארטייליכע סאלידאריטעט.

די בעראטהונגען פון אונזער פארטיי זענען עפענטליכע, צוטרעטליך פאר דער קאנטראל פון דעם גאנצען כלל פון די יודישע ארבייטער און דעריבער איז עס זעהר ניט פיין אין א נעריגנישעטצונג פון דעם זעלבען כלל: מיט דער הילף פון פערשווערישע שפיטצלעך און שווינדלען אנציזאווארפען די הונדערטער טויזענד יודישע ארבייטער עטיואס, געגען וועלכען זיי האבען ביזהער פראטעסטירט און וואס זיי האבען ביזהער בעקעמפפט!

אין א קאנסטיטוציאנעלען לאנד, איז אזא פערשווערונג טאקע א צייכען פון סטודענטען און פון כלומר׳שטע אינטעליגענטען, וועלכע האלטען די אריִמע מאסען פאר „אונרייפליכע" צו אפענע, גרינדליכע בעראטהונגען און בעשליסע.

מען האט מיסגעברויכט געגען אייך די פרייהייט פון ווארט, מען האט אויס גענוטצט אייער עלענד און אייערע הונדערטיעהריגע צרות, נאכטהוענדיג די נאציאנאליסטען, וואס ווילען אייך ארויספיהרען פון לאנד, כדי אבצורייסען אייך וועניגסטענס פון דער פארטייליכער אייניגקייט מיט די גענאסען פון אייער קלאסע אין דעם רעשט געזעלשאפט.

און דעם טאג פון דעם געמיינזאמען יום־טוב האט מען אונז געפרובט צושיידען אין אן ארט וואס פאסט פאר אוואנטורניקעס, און צושיידענדיג האבען זיי גערופען ריכטיג ווי חוזק מאכענדיג: „פראלעטאריער אללער לענדער פעראייניגט אייך!"...

די גאנצע פארטיי וועט זיך בעשעפטיגען, וועט זיך מוזען בעשעפטיגען מיט דער זאך, בעפאר אבער זי, בעפאר די פערטרויאונגסמענער וועלען נעהמען דאס ווארט, ברעכט ניט גענאסען די סאלידאריטעט.

איך האב ערפילט מיין חוב, אברופענדיג זיך צו אייך און שיק אייך אלעמען מיין הערצליכע פארטייליכע בעגריסונג.

איגנאצי דאשינסקי.

פון פראווינץ.

דער 1־מאי אין סאנדעץ.

היער איזט דער 1 טער מאי מיט איין גראסעס אויסזעהען אויסגעפאלען. טראטץ די בעמיהונג פון די פאבריקאנטען מיט די היעזיגע בעל מלאכות דאס די ארבייטער זאלען ארבייטען דעם 1 טען מאי, איזט עס זיי ניט געלונגען. די ארגאניזירטע ארבייטער האבען געהאלטען דעם גראסען יויט מיט גרויס פאראדע, געגען 7 אוהר אבענד איז געווען א גרויסער פאכאד פון איינינע טויזענד ארבייטער. מען איזט אלע גאסען מיט מוזיק דורכגעגאנגען אויך דורך דען רינג און פאר די סטאראסטווא האט מען געשריען: עס לעבע די רוסישע רעוואלוציאן און מען האט געטראגען איינינע טאבליצעס מיט פערשיעדענע אויפשריפטען און מען האט געזינגען „טשערוואני שטאנדאר". נאך דעם פאכאד איז אבגעהאלטען געווארען א גרויסע פערזאמלונג. גערעדט האט גען. סולטשעווסקי פון קראקוי איבער דעם 8 שטונדיגען ארבייטסטאג, איבער אלגעמיינע וואהלרעכט, איבער די רוסישע רעוואלוציאן האט געשפראכען גען. מאליש. דאן האט פרוי מאריא דאשינסקא דעקלאמירט איין זעהר ערהאבענעס געדיכט איבער די רוסישע רעוואלוציאן. נאך דער פערזאמלונג איז געווען א גרויסע פארשטעלונג און מען האט זיך גוט אונטערהאלטען די גאנצע נאכט.

סטריא. ענדליך האבען די היגע מאלער אונד לאקירער געהילפע דערפיהלט ווי וויט זיי ווערען אונטערדריקט און אויסגעניצט פון זייערע ארבייטסגעבער דערפאר, ווייל זיי זענען גישט ארגאניזירט זיי האבען זיך דורך איינברופען פון גען. ראזענשטרויס פערזאמעלט אים לאקאל פון פעריין „זגיטש" און האבען בעשלאסען אב צוהאלטען א פערטרויליכע פערזאמלונג, וועלכע עבען זאמסטאג דען 29 פ. מ. שטאטגעפינדען איז אונטער דעם פארזיץ פון גען. וועלקער. אן רעפעראט האט טהיילגענומען גען. ברוידע ווי אויך גען. ראזענשטרויס, וועלכע זענען זעהר גוט אויסגעפאלען.

מיט דעם בעשלוס: דאס אלע מאלער אונר לאקירער געהילפען האבען פאר אלעם דיעזע ארגאניזאציאן ביי צו טרעטען אום פעראייניגט געגען איהרע ארבייטסגעבער און קאמפף זיך צו בעגעבען, אום זיך די לאגע צו פערבעסערן, איז די פערזאמלונג געשלאסען געווארען.

קראניק.

א גניבה אין רוסישען רייכס־באנק. ווי בעוואוסט, האט דער מיטגליעד אין דעם ראטה פון דעם פינאנץ־מיניסטער וו. י. קאספעראוו פערהאפט א גרויסע סומע געלד און אנטלאפען קיין אויסלאנד. אין „רוס" געפינען זיך וועגען דעם פאלגענדע פרטים:

אין דער רייכס־באנק געפינען זיך ביז 40 מיליאן רובל, וואס בלייבען איבער פון די ביודזשעטען פון פערשידענע מיניסטעריומס. דאס געלד ווערט אויסגענוצט אויף בעזונדערע בעדערפנישען. פון דעם געלד האט מען אויך גענומען אויף תבואות פאר די גובערניעס, אין וועלכע עס איז געווען אנ׳אומגערעטעניש. בשעת וו. נ. קאוואלעווסקי איז געווען חבר פון פינאנץ־מיניסטער, פלעגען די ארדערס אויף ארויסצונעהמען געלד פון דער באנק אונטערגעשריבען ווערען דורך ה׳ קאוואלעווסקי׳ן און קאספעראוו׳ן צוזאמען. זינט ה׳ קאוואלעווסקי האט פערלאזען זיין שטעל, זענען די ארדערס אונטערגעשריבען געווארען פון קאספעראוו׳ן אליין. דורך די אויספארשונג האט זיך ארויסגעשטעלט, אז קאספעראוו פלעגט געבען ארדערס אויף ארויסנעהמען געלד דעם בעאמטען פון זיין קאנצעליאריע טשיסטיאקאוו׳ן, וועלכער פלעגט אבגעבען דאס געלד קאספעראוו׳ן, און קאספעראוו האט דעם גרעסטען טייל פון דעם געלד פערשפיעלט אין קארטען. אגב פלעגט ער האנדלען אויף דער בערזע מיט פאפירען. די גאנצע זאך איז דערגאנגען געווארען צופעליג.

די זיכערקייט אין ווארשוי. דאס בעשעפטיגען זיך פון דער פאליציי מיט פאליטיק אנשטאט צו היטען די זיכערקייט פון לעבען און פארמעגען פון די איינוואוינער האט שוין ארויסגעגעבען איהר פרוכט. — ווי די ווארשויער צייטונגען מעלדען, איז איצט אין די ווארשויער פארשטעדט זעהר ניט רוהיג. אין דער פארשטאדט וואליע טרעפען זיך טאג־טעגליך רציחות און רויבערייען. אויף דעם ראדימינער שאסיי (ביי ווארשוי) זענען נאר אין חודש מערץ פערשריבען געווארען 63 אנפאלען. דערביי זענען 3 פערזאן דער׳הרג׳עט געווארען אויף טויט, 15—שווער פערוואונדעט און 45—לייכט פערוואונדעט געווארען. בשעת אט די אנפאלען זענען אוועקגערויבט געווארען: 2635 רובל בארעס געלד, 10 פערד מיט די שפאן־געצייג, 16 פיהרען, אויסער פערשידענע זאכען און סחורה.

א ניט געלונגענער עלילת־דם. פון מעליטאפאל (רוסלאנד) שרייבט מען צום „פריינד": „די יודישע שונאים, קרושעוואנ׳ס תלמידים, ארבייטען ביי אונז אין שטאדט מיט א בעזונדער חשק. מען ווארפט פראקלאמאציעס, אין וועלכע מען רייצט אויף דעם עולם צו שלאגען יודען, מען פרובט זיך אויך אריבערגעהן פון ווערטער צו מעשים — מעליטאפאלער יודען לאזען עס אבער ניט צו. האט מען זיך מישב געווען און גע׳גנב׳עט ביי א היגען קריסט ויינס אקינד. ווי עס האט זיך איצט דערגאנגען, האבען איהם גע־גנב׳עט צוויי לאבוזעס, וועלכע האבען דאס קינד אבגעפיהרט אונטער דער שטאדט און גענומען איהם שטעכען מיט א מעסער. די מערדער האבען אפנים מורא געהאט צו דער׳הרג׳ענען דאס קינד אויף יענעם ארט און האבען איהם גענומען טראגען ווייטער, זענען אנגעגאנגען מענשען און מען האט זיי געחאפט. איינער פון די מערדער האט געווארפען א מעסער אין די מענשען, דאס האט אבער ניט געהאלפען, עס איז זיך צונויפגעלאפען א עולם מענשען און מען האט די פאר חברה־לייט אבגעפיהרט אין פאליציי. די פאר חברה־לייט זאגען, אז מען האט זיי אינטערגעקויפט, זיי זאלען דער׳הרג׳ענען דאס קינד. די זאך ווערט אויסגעפארשט".

די רעוואלוציאנערע בעוועגונג אין רוסלאנד

און אין רוסיש־פוילען.

אנ׳אנפאל אויף קאזאקען און פאליציי אין ביאליסטאק. דעם 21־טען אפריל, 10 דעם זייגער אין דער־פריה, איז אין ביאליסטאק אויף דער סוראזשסקער גאס דורכגעגאנגען א קאזאק פון דער סאטניע, וואס איז אהין געשיקט געווארען אויף צו היטען די ארדנונג. פלוצלינג זענען צום קאזאק צוגעלאפען א פאר יונגע־לייט און אויסגעשאסען אין איהם פון זייערע רעוואלווערען. דער קאזאק איז געפאלען טויט אויפ׳ן ארט. אין דער זעלבער צייט האט מען אויף דער ראבינער גאס פערוואונדעט מיט 5 קוילען דעם פאליציי־נאדזיראטעל סאוויצקי, וועלכער איז דא ניט לאנג פערוואונדעט געווארען מיט א מעסער. מען האט איהם באלד אוועקגעפיהרט קיין ווארשוי, וואו מען וועט איהם מאכען אנ׳אפעראציע. סאוויצקי זאגט, אז די שיסער זענען געווען יודען. איןביידע פעלען האט מען די שיסער ניט געחאפט, האטש פיעל מענשען האבען עס געזעהן.

אבשלאגען ארעסטירטע. ליבוי, דעם 5־טען אפריל. 11 דעם זייגער אין דער־פריה, האבען א זשאנדארם מיט א פאליציאנט געפיהרט אין טורמע א שיין־געקליידעטען יונגען־מאן, וועלכען מען האט ארעסטירט אויף דער וואגזאל־גאס דערפאר, וואס ער האט פונאנדערגעטיילט פראקלאמאציעס בשעת די דראזשקע מיט דעם ארעסטירטען און זיינע בעגלייטער איז ארויסגעפאהרען אויף סיראטסקער גאס, האט מען פלוצלינג אנגעהויבען צו שיסען. אויף די טראטוארען פון ביידע זייטען נאס האבען זיך געפונען צו 2 שען־געקליידעטע יונגע־לייט, וועלכע האבען געשאסען אין די וועכטער. דער ארעסטירטער האט זיך ארויסגעריסען פון זיינע וועכטער און אינאיינעם מיט זיינע בעפרייער האט ער זיך געלאזט לויפען צום האפען. דער זשאנדארם האט זיי גענומען יאגען, אבער ער איז באלד אומגעפאלען, אבגעהענדיג מיט בלוט פון

שער רעגירונג אום פּאָליטישע רעכט, האָבען זיי די „פועלי ציון" געוואָרפען שטיינער אויף'ן וועג, האָבען אבגעהאלטען מיט אלע כוחות די וויניגע ארבייטער, אויף וועלכע זיי האָבען געהאט א ווירקונג. און אויב די קראקוי'ער „פועלי ציון" שרייבען אין זייער צייטונגען מיט גרויסע אותיות: חברים, קלויבט פאר די אָפּפער פון דער רעוואָלוציאָן", צייגט עס, אז זיי זענען טאקע נור א קאריקאטור פון יענע „פועלי ציון". אז זיי האבען נאך קיין פּראָגראם ניט... ווייל מיר ווילען זיי ניט חושד זיין אום עטוואס אנדערש...

(פארטזעטצונג פאלגט). מ. מיכלואָהן.

צו די יודישע גענאסען און גענאסינען!

גענאָסען! אין דעם זעלבען טאָג פון דעם געמיינזאָמען, גרעסטען יום־טוב פון דעם פּראָלעטאַריאַט איז אונז צוגעגאַנגען די טרויעריגע נאָכריכט פון א שפּאַלטונג, וועלכע איז פאָרגעקומען אין אונזערע רייהען. עטליכע און צוואַנציג אונזערע געוועזענע גענאָסען האָבען אַרויסגעגעבען אַן אויפרוף אונטער דעם נאָמען „וואָס ווילען מיר" און דאָבען מודיע געווען, אַז אין דעם טאָג פון ערשטען מאַי פאַרלייגען זיי אַ גאַנץ בעזונדערע יודישע פּאַרטיי.

בערופענדיג זיך אויף דעם „בונד", אויף אַן אָרגאַניזאַציע פון דעם קעמפּפענדען יודישען פּראָלעטאַריאַט אין דעם אַבסאָלוטישען רוסלאַנד, צו־העלפענדיג זיך מיט אַ פאַלשען אַרגומענט, אַז אונזער פּאַרטיי האָט כלומר'שט פערנאָכלעסיגט די אינטערעסען פון דעם יודישען פּראָלעטאַריאַט און גאַליציען, צושמייכלענדיג דיזע אונטערדריקטע מאַסען, אַז זיי וועלען אין אַ בעזונדער פּאַרטיי האָבען אַ בעסערע צוקונפט. ווי אין דער געמיינזאַמער פּאַרטיי מיט דעם פּוילישען פּראָלעטאַריאַט — ווילען זיי געגצליך פערנאַנדערטהיילען דיזע ברידער, וואָס האָבען זייט צעהנדלינער יאָהר צוזאַמען געאַרבייט, צוזאַמען גע־קעמפּפט, צוזאַמען געליטען...

בעפאָר אונזער פּאַרטיי וועט זיך מיט דעם פאַקט בעשעפטיגען, בעפאָר די יודישע גענאָסען זעלבסט וועלען זיך דאָס קלאָר מאַכען, האַלט איך שוין היינט, אין דעם זעלבען פייערליכען טאָג פון 1־טען מאַי, אַלס אייער אבגעאָרדנעטער און פערטרויאונגסמאַן, אַלס אַ מענש, וועמעס לעבען און ארבייט צווישען דעם פּראָלעטאַריאַט קענט איהר גענוי, פאַר מיין חוב ווענדען זיך צו אייך מיט אַ פאָדערונג און אַ הערצליכען רוף, איהר זאָלט טראַכטען דעם ווילען פון אַ הייפעל, וועלכע וויל אונז צושיידען אויף אייביג, ניט בעשאַפען מיט אייער הילף און לייכטזיניגער אונטערשטיטצע פון די סעפּאַראַטיסטישע שטרעבונגען — קיין תהום, וועלכען אַ מאָמענט פון אויפ־גערעגטקייט און פון פּריוואַטע אַמביציע וויל אויסגראָבען, אָבער וועלכען עס איז שפּעטער שווערער צו פערשטיין.

איך ווענד זיך הויפּטזעכליך צו די יודישע ארבייטער און דער־מאָהן די צעהנדלינער יאָהר פּאַרטיי־ארבייט צווישען די זעלבע גענאָסען; איך דערמאָהן די אנשטרענגונגען פון די בעסטע, אַרינטליכסטע יודישע סאָציאַ־ליסטען, וועלכע זיי האָבען געאָפּפערט זייערע אונטערדריקטע ברידער; איך דערמאָהן די טויזענדע הערצליכע בונדען, וועלכע זענען געוועזען אנגעקניפּט צווישען דעם פּראָלעטאַריאַט, וואָס איז ביזהער געווען פעראייניגט אין איין פּאַרטיי; איך דערמאָהן דעם געמיינזאַם געפיהרטען קאַמפּף אום בעסערע אַרבייטס־בעדינגונגען; איך דערמאָהן די זיעגענדע קעמפּפע ביי די וואַהלען אין די אַרבייטער אינסטיטוציעס און אין פּאַרלאַמענט; איך דערמאָהן אייער קאַמפּף מיט די יודישע שאָוויניסטען און אונזער קאַמפּף מיט די צבוע'יאַקעס פון דעם פּוילישען שאָוויניזמוס.

פערגעסט ניט, אַז דאַ אין קראַקוי ווי אויך אין גאַנץ גאַליציען האָט זיך אונזער פּאַרטיי קיינמאָל ניט נידערגעבויגט פאַר דעם ווילדען קלעריקאַליזמוס, כאָטש ער האָט שוין געשאַרפט מעסער אויף די יודען און האָט געסטראַשעט מיט רעליגיעזע מלחמות.

ווער עס וואַרפט פאַר דעם אַלעם אויף אונז אַ בלבול, אַז מיר זענען כלומר'שט אַנטיסעמיטען — און מיט דעם בלבול קעמפּפט מען געגען מיר און די ווינקלען — ווער עס מיינט, אַז אַנדערע גרונדליכע אינטערעסען האָט דאָס פּראָלעטאַריאַט אויף איין גאַס, און גאַנץ אַנדערע אויף דער צווייטער, ווער עס רופט אַרויס די וואָס פערלאַנגען אַם מעהרסטען גלייכבע־רעכטיגונג אין שטאַאַט און אין געזעלשאַפט, פון די רייהען, וועלכע האָבען שוין ביי זיך די גלייכבערעכטיגונג אַריינגעפיהרט אין לעבען, — ווער עס בויגט זיך פאַר יעדען פּוסטען, כאָטש קלינגענדען פּראַזעס פון פאַנטאַסטער און נאַציאָנאַליסטישע וואָרהאַלען, — דער קען ניט פיהרען די יודישע אַרבייטער צום קלאַסען־קאַמפּף, דער קען זיי נור אויף אַ קורצע צייט אויפ־רייצען, און אויפפיהרען זיי מיט זייער שטאַרקער עולה, אָבער ער וועט פון דיזע אַרבייטער ניט בעשאַפען קיין קלאַסענמאַכט, וועלכע זיי זענען שוין היינט געוואָרען, פעראייניגט מיט די ברידער פון דעסגאַנצען לאַנד, צווישען וועלכען די וואויגען, מיט וועמען זיי אַרבייטען צוזאַמען, מיט וועמען זייער אייגענער גורל האָט זיי פעראייניגט.

עס איז ניט וואָהר, אַז די פּוילישע גענאָסען האָבען ווען עס איז די יודישע גענאָסען ניט געוואָלט אַנערקענען וועלכע עס איז רעכט. עס איז ניט וואָהר, אַז אונזערע פערזאַמלונגען, פעראיינען, צייטונגען, אַרבייטער אינסטיטוציעס, דעמאָנסטראַציעס, וואַהלען און ז. וו. זענען כלומר'שט געווען עטוואָס אַנדערש פאַר די יודישע, און עטוואָס אַנדערש פאַר די אַנדערע גע־נאָסען. עס איז ניט וואָהר, אַז מיר האָבען האָטש איין מאָל געבראָכען די פּאַרטייליכע פליכטען, די ברידערליכע סאָלידאַריטעטגעגען די יודישע אַרבייטער.

אַז מיר האָבען בעקעמפּפט די אַמביציעס פון איינציגע סטודענטען, פון מענשען אָהן וואַסער עס איז פּראַקטיק, וואָס טוישען זייער מיינונג עטליכע מאָל אין וואָך, וועלכע זענען פול מיט שאָוויניסטישע פּראַזען אָדער וועלכע ווייסען ניט די עיקרים און די לעהרע פון סאָציאַליזמוס, אַז מיר האָבען פער־לאַנגט אָפּענהערציגקייט פון דיזע מענשען, וועלכע האָבען מיט שפּיטצלעך און שווינדלען געזייט צווישען אונז אונטרויען זייט פיעל יאָהר, אַז מיר האָבען געוואַכט איבער די ריינקייט פון אונזער פּראָגראַם און פון אונזער עפענט־ליכער — פון די קאָנגרעסען בעשטימטער טאַקטיק, אַז מיר האָבען נאָר איינפאַך ניט געוואָלט די אינטערעסען פון די יודישע אַרבייטער אַרויסגעבען אויף די רויב פון מענשען, וועלכע ווילען פיעלייכט שפּעטער — ווי מיר האָבען שוין ליידער אַזוי פיעל טרויעריגע פּרובען — מיט קאַלט בלוט אַוועקוואַרפען דאָס אָרימע פאָלק צוליעב אַ טהעאָרעטישע פאַנטאַזיע אָדער אַ לעבענס־קאַפּריז — דאָס זענען מיר מודה און אויף דעם האָבען מיר נאָר קיין חרטה ניט.

אָבער מיר האָבען קיינעם ניט פערצוימט די וועג צו דער אַרבייט צווישען דער פּאַרטיי, ווי נור ער האָט געוואָלט בעטראַכטען די אַרבייט אַלס די גרעסטע עהרע, אַלס אַ פליכט פון זיינגאַנצען לעבען, אַלס קלאַסענבעמיהונג און ניט אַלס אַ סטודענטישען צוהאַפּען זיך אונטער דער ווירקונג פון אַ נייעם ביכעל, אָדער — אַ נייער בראָשור.

מיר האָבען געגלויבט, אַז די גרויסע קלאַסענאינטערעסען פון די אַרבייטער וועלען אויס עדלען און מאַכען זעלבסטבעוואוסט די הייפעל סטודענטישער יוגענד, וועלכע איז פון אָנהויב אָן געלאָפען מיט אַזאַ התפעלות אונטער אונזער פאָהן.

טהיילוויז האָבען מיר געהאַט אַ טעות: דיעזע יוגענד האָט ניט אין גאַנצען פערשטאַנען דעם גייסט פון אונזער פּאַרטיי און פון אונזער קאַמפּף, פון דער גרעסטער עקאָנאָמישער צוריקגעבליבענהייט, פון דער געזעלשאַפטליכער אונטערדריקונג פון די אָרימע יודישע אַרבייטער מאַסען. האָבען עטליכע סטו־דענטען פלוטצלינג געמאַכט אַ זשאַרגאָן־פּראַגע, און ווען אונזער פּאַרטיי האָט — רעכענדיג זיך מיט די שפּראַכען אונטערשיעדען — גענומען איבער דאָס נייע אַרויסגעבען די טיכטיג רעדאַגירטע צייטונג אין זשאַרגאָן, האָבען זיך די עטליכע סטודענטען אָנגעצויגען אין שטאָלצע קליידער פון אָבערפלעכליכע פאַר־מאָלע אונטערשיעדען פון אַ בעזונדער פּאַרטיי, פאַרגעסענדיג, אַז זיי ווילען דערמיט די יודען אַליין צו טהיילען און צו שלאָגען.

דעריבער פיהל איך היינט דעם חוב, וואָס ליעגט אויף מיר, אַלס אבגעאָרדנעטער און פערטרויאונגסמאַן, וועלכען איהר גענאָסען האָט אויס־געוועהלט — מתרה זיין אייך, איהר זאָלט זיך אָבהאַלטען מיט יעדען בעשלוס, איהר זאָלט ניט שאַפען קיין בעזונדער יודישע אָרגאַניזאַציע, כל זמן די פּאַרטיי וועט אייך ניט געבען די געלעגענהייט אָנצונעהמען בעשליסע, וועלכע האָבען דעם ציעל צו פערטהיידיגען די קלאַסען־אינטערעסען פון די ברייטע מאַסען פון דעם יודישען פּראָלעטאַריאַט, כל זמן מיר קענען נאָך ראַטהען אין ברידערליכען שלום און איינהאַלטען די אַרבייטער סאָלידאַריטעט.

אויף אונזער קאָנגרעס אין קראַקוי האָט זיך די הייפעל, וואָס איז אונטערגעשריבען אויף דעם אויפרוף, ניט געוואַגט ערקלערען אַלס אַ בעזונ־דערע פּאַרטיי. די הונדערט יעהריגע עולות פון דעם יודישען פּראָלעטאַריאַט, זיין קאַמפּף אום גלייכבערעכטיגונג און בעפרייאונג, די שווערינקייט פון דעם קאַמפּף פאָדערן פון אונז עטוואָס מעהר, ווי עטליכע פּראַזעסן, — אַלעס איינס — גוט אָדער שלעכט געמיינטע.

דאָס וואָס איך בעט היינט, צו וואָס איך רוף, איז, אַז איהר יודישע אַרבייטער, לאַנגיעהריגע גענאָסען און פריינד אין דער פּאַרטייליכער אַרבייט, זאָלט בעשליסען אין שויס פון דיזער פּאַרטיי איבער אַ

Do Ameryki i Kanady!

przeprawia najtaniej i najlepiej pospiesznymi i pocztowymi, wprost bez żadnego przesiadania z okrętu na okręt:

Generalny agent

M. G. Freudberg, ANTWERPIA 10. Van Leriusstraat (Belgia)

Odjazd do **Nowego Yorku** co sobotę; do **Kanady** co 10 dni! Wikt najlepszy, usługa staranna.

Niechaj nikt pierwej nie jedzie za morze, zanim od tej Agencyi nie otrzyma wyjaśnień i cennika, który wysyła się chętnie i darmo.

Darmo i opłatnie otrzyma każdy mój bogato illustrowany cennik

Instrumentów muzycznych

oraz różnych zabawek

A. Scheuer, Kraków

ulica Grodzka L. 59/6.

די אידישע ארבייטער ביבליאטעק

פֿון

דער פוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

גן־עדן התחתון. פרייז : 2 העלער.
קאוטסקי. די אונאַבהענגיקייט פֿון פוילען. פרייז : 10 „
פֿייגענבוים. ווי קומט א יוד צו סאָצ. ? פרייז : 20 „
א. ווראנסקי. די אידען אין פוילען. פרייז : 10 „
ש. דיקשטיין. פֿון וואָס איינער לעבט. פרייז : 20 „
וואָס יעדער ארבייטער דאַרף וויסען און געדענקען. 30 „
ליעבקנעכט. די וואַהרהייט איבער דעם סאָצ. 30 „
די ארבייטער רעוואָלוציאָן. פרייז : 15 „
א. דעמבסקי. סטאַניסלאַוו קוניצקי. פרייז : 10 „
מ. מיכלזאָהן. הערשעל דער שניידער. פרייז : 10 „
לאַטאַרניק. יאַראָסלאַוו דאָמבראָווסקי. פרייז : 10 „
שפּיאָן. פרייז : 15 „
לאַטאַרניק. די גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן. 20 „
ב. א. י. לודוויג וואַרינסקי. פרייז : 20 „
אַמעריקאַנער. פיל יפינא פלאַסקאָוויצקאַ. פרייז : 10 „
ארבייטער געדיכטע. פרייז : 30 „
ב. א. י. אַוגוסט בלאַצקי : פרייז : 10 „
אַ קלאָרער ענטפער (ביילאַגע צום 8־טען נומער „ארבייטער"). פרייז : 15 „
די אַרבייטער כאַלידאַריטעט און דער קאַמפּף אום דאזיין. פרייז : 10 „
פֿערדינאַנד לאַסאַל. פרייז : 15 „
מ. מיכלזאָהן. טאַדעאוש קאָשציושקאָ. פרייז 20 „
ב. פֿייגענבוים. דער רעכטער וועג. אַ ויכוח וועגען די פוילישע סאָציאַליסטיש פּארטיי און איהרע פֿאָדערונגען, אין צוויי טהיילען. פרייז : 80 „

די אלע בראשורען ווי אויך אלע פּוילישע אויסגאַבען פֿון פ. פּ. ס. זיינען צו בעקומען אין דער אדמיניסטראַציאָן פֿון „פשעדשוויט" Kraków, Grodzka 50.

Ostrzeżenie!

przed bezwartościowemi naśladownictwami!

KUNEROL

z poręczen. najczyściejszy tłuszcz roślinny z orzechów kokosowych zawierający 100% tłuszczu. — Żądać „KUNEROLU“ w każdym lepszym handlu spożywczym. Do miejscowości, gdzie niema „KUNEROLU“ wysyłamy na próbę około 5 kilogr. brutto po cenie Kor. 6·50 opłatnie do każdej stacyi poczt austr. węg. za zaliczką. — Dla hurtowników specyalne ceny. Broszurki i świadectwa lekarzy darmo.

Najstarsza i największa fabryka tłuszczu roślinnego w monarchii

Emanuel Khuner & Sohn

Wien, XIV/2.

די בילליגסטע בעצוגסקוועללע

אין גוטען איהרען, גאָלד און זילבער, ביזשוטערי, אוהרען־בעשטאנד־טיילע אין ווערקציינגע, ווי אייך מוזיק־אינסטרומענטע איזט ביי

I NATZ CYPRE Krakau

FLORYANERGASSE 49.

איינע ניקעלטאַשענאוהר מיט 36 שטיק פרימא ווערקע מיט אויפ־שריפט „סיסטעם ראָסקאָפף" מיט דרייאיעהריגער גאַראַנטיע זאַמט שענער ניקעלקעטע און לעדערבייטעל פֿל. 1.95.

ביי אבנאהמע פֿון דריי שטיק פֿל. 5.50, זעכס שטיק פֿל. 10.—.

רייך איללוסטרירטער פרייז־קוראַנט מיט 800 אבבילדונגען גראַטיס און פֿראַנקאָ.

אגענטען ווערדען געזוכט!

Nr. 13/14

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło z „nosorożcem“ lub „kosą“

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

די וואונדען, וואס ער האט בעקומען. דער פאליציאנט איז לייכט פֿערוואונדעט געווארען.

א צוזאמענפאהר פון סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען. אין קורקס האט די פאליציי ארעסטירט נאך א לאנגען ווידערשטאנד א פֿערזאמלונג פֿון סאצ. רעוואלוציאנערען. איין קאמיסאר און עטליכע פאליציאנטען זיינען דער ביי פֿערוואונדעט געווארען.

די אנטעסמיטישע העצען געגען יודען און אינטעליגענטען. דער „פֿריהלינג“ אין רוסלאַנד איז שוין אריבער, וועניגסטענס פֿאַר דער רעאַקציאָנערע פּרעסע. כל זמן זי האָט געגלויבט, אַז די רעפֿאָרמיסטישע בעוועגונג וועט זיין נור אַן אויבערפֿלעכליכע, אַז זי וועט געהען אויף דעם וועג, וואָס זי האָט איהר בעצייכענט, האָט זי איהר כלומרשט געשטיצט. איצט אָבער ווען זי האָט זיך ארומגעזעהען, אַז די בעוועגונג איז געוואָרען אַ שטרוים וואָס רייסט אַלץ אַוועק מיט זיך און מאַכט זיך נייע וועגען האָט זיך די רעאַקציאָנערע פרעסע איבערגעשראָקען און אין גאַנצען זיך צוריקגעצויגען. זי האָט זיך גענומען צוריק צו איהרע אַלטע עובדות: צו העצען געגען יודען און געגען אינטעליגענטעז. נור ווייל אין רוסלאַנד הערשט איצט אַן אַנאַרכיע קען זי עס טהון בפני כל און זי איז זעהר געפעהרליך. די פֿאָלגענדע פּראָקלאַמאַציע ווערט פערשפּרייט פון אַנטעסעמיטען אין רוסלאַנד:

פעראיין נאציאנאליסטען

פון קיעוו, ניקאָלאיעוו, אדעס, חערסאָן, קישינעוו, בענדער, אקערמאן און אנדערע שטעדט.

ברידער! דיא אונרוהען, וואָס קומען יעצט פֿאָר אין רוסלאַנד קומען דערפֿון וואָס מיר האָבען זייט צעהנדליגע יאָהרען ערלויבט אויסלענדער צו טהון וואָס זיי ווילען. די אַלע געשרייען „נידער מיט סאמאָדערזשאַוויע, נידער מיט די רעגירונג, נידער מיט'ן צאַר!“ קומען אַלץ פון די בלוטזויגער, וועלכע רופֿען זיך יודען, אַרמעניער, פּאָלאַקען, גרוזינען און זאָ ווייטער, וועלכע ווילען פערכאַפּען אַלעס אין זייערע רויבערישע הענד, און רעגירען איבער אונז, פּראַוואָסלאַווע, וועלכע האָבען פֿערגאָסען אונזער בלוט פאַר אונזער גלויבען און אונזער פֿאָטער דעם צאַר. אונזער פעראיין צעהלט יעצט 297,865 מיטגליעדער און מיר פאַסען אויף אויף די יודען און אַנדערע נאַציאָנען, וועלכע זשאַלעווען קיין געלד און זוכען אונטערצוקויפען די אַרבייטער אום צו מאַכען אונרוהען און דערביי קריגען רעכטע פאַר זיך און קענען רעגירען איבער אונז. צוליעב דעם איז פֿראַנקרייך און פוילען געפֿאַלען און דאסזעלבע ווילען זיי יעצט אויספיהרען מיט רוסלאַנד.

היט אייך פֿאַר די יודען!... באַלד, באַלד, וועט קומען די גאָלדענע צייט ווען עס וועט ניט זיין קיין יוד אין רוסלאַנד. אַלע אונזערע צרות, אונזער נויטה, שטאַמט פֿון יודען.

נידער מיט די פֿערדעטהער! נידער מיט קאָנסטיטוציע! עס לעבע אונזער פֿאָטער דער צאַר!

כמעט דאָס זעלבע קענען מיר לעזען אין „נאָווע ווּרעמיע“.

די צווייטע רעאַקציאָנעלע צייטונג, דער „גראַזשדאַניען“ טרעט ווידער אַרויס געגען די אינטעליגענטען:

„אַט צו וואָס מיר האָבען דערלעבט, קלאָגט ער זיך: אַן'אַסיפה פון 600 דאָקטוירים אין מאָסקווע האָט זיך ערלויבט, נישט מורא האָבענדיג ניט פֿאַר די רעגירונג און ניט פאַר די מיליאָנען אָרענטליכע רוסען, האָט זיך ערלויבט מודיע צו זיין, אַז קיינער פון זיי וועט ניט היילען דאָס פֿאָלק בשעת דער חאָלערא, אויב די רעגירונג וועט ניט ערפֿילען זייערע פֿאָדערונגען. אזאַ פער־ברעכען האָט נאָך ניט בעגאַנגען קיין איין אַנאַרכיסטישער צוזאַמענפֿאָהר, זינד די וועלט איז אַ וועלט, אַזאַ מורא'דיגע העזה האָט נאָך קיינער ניט אַרויס־געוויזען.

אין וואָס פֿאַר אַן'אַנדער אָרט אַזאַ זאַך וואָלט ניט געשעהן, וואָלט דער המון באַלד גע'ממית'ש די 600 דאָקטוירים. און ביי אונז האָבען אַלע צייטונגען מודיע געווען וועגען דעם שרעקליכען פֿאַקט און קיין איינע האָט זיך ניט ערלויבט זאָגען אַ וואָרט געגען דעם. מען געהט אַרום ווי צוטראָגענע און פֿרעגט איינער דעם אַנדערן: „צי דען האָט מען זיך דערשראָקען, צי דען וועט מען פֿון זיי ניט צונעהמען זייערע דיפּלאָמען, די רעכט פון אַ רוסישען בירגער און מען וועט זיי ניט אַרויסשיקען פֿון רוסלאַנד? קיין ענטפער איז ניטאָ“.

עס איז איבריג צוגעבען, אַז דאָס וואָס דער „גראַזשדאַנין“ שרייבט וועגען דער רעזאָלוציע פֿון דאָקטוירים איז שקר וכזב.

ליטעראַטור און קונסט.

אונטער דער תליה. מיט דעם נאָמען האָט ארויסגעגעבען די קראָ־קויער בוכהאנדלונג „Książka“ א ביכעלע וואָס מאכט אַ'גאוונגעהייערען רושם אויף די לעזער. אָנגעשריבען האָט עס גענ. מ. מאַנקאָווסקי, אַן'אַלטער מיטגליעד פֿון דעם בעריהמטען „פּראָלעטאַריאַט“, וועלכער איז אבגעזעסען קנאַפּע צוואַנציג יאָהר אין די רוסישע געפֿענגענישען, קאַטאָרגע, סיביר, וועלכער האָט שוין אויסגעהערט דעם פסק, וואָס האָט איהם פֿערמשפט צום טוידט. וועלכער איז איהם שפּעטער פֿערביטען געוואָרען אויף לעבענסיעהריגע קאַטאָרגע. געמשפּט האָט מען איהם צוזאַמען מיט די גענאָסען: קוניצקי. באַרדאָווסקי: פּיעטרושינסקי, אָסטאָלינסקי און וואַרינסקי. מען האָט זיי אַלע און נאָך פֿיעל פֿערמשפּט צום טוידט. געהאָנגען אָבער האָט מען נור די ערשטע פיער. נאָך דעם פסק האָט מען זיי ערלויבט צו פערברייגגען די צייט צוזאַמען. אַזוי האָבען זיי פערבראַכט 40 טעג. נאַכהער האָט מען די פֿיער בעסטע און געליעבטעסטע גענאָסען ארויסגעריסען פון דער חברה און געהאָנ־גען. אין דעם ביכעלע דערצעלט גענ. מאַנקאָווסקי, ווי אַזוי זיי האָבען די 40 טעג פֿערבראַכט. די שפּראַך איז איינפֿאַך, אָהן רעטאָרישע בלומען; עס דרעהען זיך פאַר אונז אַזעלכע איינפאַכע פערזאָנען ווי שניידער, שוסטער, סטאָליאַרעס און א פאַר סטודענטען און דאָך מאכט דאָס ביכעלע אַן'אונ־געהייערען רושם. וועלכען עס מאַכען ניט די געקינצעלטסטע ווערק פון די „גדולים“ — ווייל אין איהם ליעגט א שטיק לעבען, ווייל אַלעס וואָס ער דערצעהלט דאָרט האָט ער דורכגעלעבט מיט'ן גרעסטען גלויבען און האָט עס מיט זיין בלוט פֿערחתמט. און פֿאַר אלעס זעהען מיר ווי שטאַרק די אידעע איז — דער סאָציאַליזמוס — וואָס האָט די מענשען בעלעבט, דאָס זיי האָבען די גאַנצע 40 טעג פֿאַרגעסען, אַז אָט אָט וועט דער תליון איבערשניידען דעם פֿאָדעם פֿון זייער יונגען לעבען אין האָבען נור געטראַכט וועגען דער אַרבייטער בעוועגונג — וועגען דעם ענדליכען אַרבייטער־זיעג. מיר וועלען עס אין ניכען דרוקען אין פֿעליעטאָן פֿון דער „יודישע אַרב. צייטונג“.

דער טלית־וועבער סטרייק אין קאַלאַמעא.

נאָך ליגען פֿאַר אונזערע אויגען די קרבנות פֿון דעם ערשטען סטרייק, נאָך האָבען זיך די פֿאַבריקאַנטען זייערע אונרייגע הענד פֿאַר יאָהר 1897 נישט אָבגעוואַשען אין שוין ווידער דויערט דער קריעג. שוין 10 וואָכען ווירד ער געפֿיהרט אָהנע געוועהרע אָהנע קאַנאָנען אונד דאָך פֿאַלען איהם מענשען צום אָפּפֿער, פּראָלעטאַריער וועלכע אַלעס שאַפֿען אונד ניכטס האַבען. די אַרבייטער זינד אין סטרייק געטרעטען, ווייל דער קאַפּיטאַליסטישע אויסבייטער זאַנגער האַנד אין דעם וואָס יעדען אַרגאַניזירטען אַרבייטער דאָס הייליגסטע איזט לעגען וואָלטע, זיינע אַבזיכט וואַר דען אַרבייטער דאָס איינציגע מיטעל, די איינציגע וואַפֿע וועלכע ער קאָן אין איין נאָטה פֿאַלל געגען איהם געבראַוכען, ערצווינגען: ער וואָלטע זיינע אַרבייטער צווינגען, זיי זאָלען דער יוניאָן ניכט אַנגעהערען. אָבער ווי איין מאַן זענען אַללע אויס דער פֿאַבריק געטרעטען. ר' יונה זאַנגער האָט צו שנעלל פֿאַרגעסען דאָס פֿאַן דעם בלוט אונד מאַרך וואָס ער האָט פֿון זיינע אַרבייטער אויסגעדריקט האָט ער זיך דאָס פֿאַרמעגען פֿאַרשאַפֿט. און וואָס האָט דער אָרימע אַרבייטער ביי איהם געהאַט אין דער צייט אַז ער האָט געאַרבייט? 10 ביז 12 קראָנען זענען געוועזען דאָס גרעסטע פֿערדיענסט וואָ מייסטענטהיילס די אַרבייטער פֿאַמיליענפאַטער זינד און האָבען 6 ביז 8 קינדער, די ערגסטע וואָה־נונגען די געמיינסטע שפּייזען. דאַביי וואַגט דער בלוטזאוגער זיינע אהנע דיעזען עלענדען אַרבייטער די איהר לעבענלאַנג פֿיר איהם געשאַפֿט האָבען. אונד די מייסטענס שאָן טויבערקולעז זינד, צו טעראָריזירן אונד מיט דען געמיינסטען וואָרטען צו בעשימפּפֿען. הערר זאַנגער מיינט אַז דער הונגער און נויט וועט זיי אם ענדע צווינגען זיך אונטערצוגעבען. אבער ער האט א גראבען טעות. אונטער די אַרבייטער שטעהט איינע וועלטסמאַכט וועלכע ניעמאַנד אומשטאַנדע איז צו צעררייסען. קיינער פֿון אייערע אַרבייטער וועט זיך ניט לאָזען סטעמפּלען אַלס סטרייקברעכער אונד טראָטץ אייער איינ־שמייכלונג ביי איינינגען אַרבייטער אונד דענען גאָלדבערגע צוזאַגענד איז עס אייך דאַנק דער סאָלידאַריטעט פֿון די אַלטע אָרגאַניזירטע טלית וועבער ביז נון ניכט געלונגען אונד אויף ווייטער ווערדען ווער אויך האָפֿפֿען.

צו אייך גענאָססען וועבדען וויר זיך, אונטערשטיטצט דיעזעם קאַמפף, דען דער זיעג דער טלית וועבער איזט דער זיעג דער אָרגאַניזירטען אַרבייטערשאַפֿט געגען דאָס בלוטגיערינגע קאַפּיטאַל.

ה ע ר מ א ן פ ו כ ס.